

MDMA (ecstasy)

Vad är det?

MDMA (3,4-metylendioximetamfetamin) har växelvis räknats som stimulantia och psykedelia. MDMA är ett helsyntetiskt narkotikum som inte förekommer i naturen. Rent MDMA är ett ljusst, kristallint pulver. Substansen intas i alla fall oftast oralt, i form av ecstasytabletter. ^[1] MDMA-halten i ecstasytabletter varierar. ^[1] ^[2] ^[3]

Legal status: MDMA är i Finland narkotikaklassat. Användning, inköp, försäljning och innehav är förbjudet. ^[4] ^[5] Högsta domstolen har slagit fast att ecstasy är ett synnerligen farligt narkotikum. ^[19]

Utbredning och problemanvändning: Ecstasy är näst efter cannabis ett av de mest populära narkotikumen i Finland. ^[6] Omkring två procent av alla finländare har provat på. Användningen har på 2010-talet något ökat. ^[6] ^[7] Användning av MDMA och ecstasy är sällan problemanvändning. ^[1] ^[8]

Hur verkar det?

MDMA verkar i hjärnan genom att öka utsöndringen av signalsubstanserna serotonin och dopamin. ^[9] ^[1] Effekten av MDMA ger sig till känna ca 30–60 minuter efter intaget och varar i 5–6 timmar, beroende på dosering. ^[1] Hur verkningarna av MDMA yttrar sig beror bland annat på dosstorlek, personlig ämnesomsättning, vikt, vätskebalans, fysisk ansträngning samt hjärtats och cirkulationsorganens kondition. ^[1]

För ecstasytablettens del ska man beakta att verkningarna beror på vad tablettens innehåller. Av de ecstasytabletter som åren 2013–2016 beslagtogs i Finland innehöll en del inget MDMA alls. ^[10] Vanligast är att ecstasytabletter utöver MDMA innehåller dels olika substanser som räknas som psykedelia och stimulantia, dels bindemedel och utfyllnadsämnen som används i läkemedelsindustrin. ^[3] ^[10]

Positivt upplevda verkningar: MDMA verkar genom att öka socialitet, empatiförmåga och känsla av samhörighet med andra människor. Substansen ger bättre koncentrationsförmåga, ökad känsla av välbefinnande och energi. ^[1] MDMA ökar benägenheten för positiva känslor. Negativa känslor som skräck och ångest förlorar samtidigt i betydelse. ^[11] Lindrigt förändrade synförnimmelser kan förekomma, varför MDMA ibland klassas bland hallucinogenerna/psykedelierna. ^[1]

Negativt upplevda verkningar: Bland de vanligaste skadeverkningarna av MDMA finns aptitlöshet, muntorrhet, koncentrationssvårigheter, käkstelhet, svindel, "restless legs" och problem med reglering av kroppstemperaturen. ^[12] ^[1] Ganska vanligt är också muskelkramp, knuckiga ögonrörelser och illamående. ^[1] ^[13] Bruket av ecstasy har också förknippats med höjd risk för ångest och panikattack. ^[1] Negativa biverkningar är något vanligare bland kvinnor än bland män ^[12] och sannolikheten ökar med växande dos. ^[12] ^[1]

När effekten har avklingat och under dagarna efter användning kan det förekomma trötthet, nedstämdhet, aptitlöshet, koncentrationssvårigheter och/eller sömnsvårigheter. ^[12]

Medicinsk användning: Möjligheterna att använda MDMA som terapeutiskt hjälpmedel undersöktes i slutet av 1900-talet. Substansen spreds emellertid i USA och Europa som en del av ravekulturen och de problem som yppade sig i samband med nöjesanvändning ledde till att substansen förbjöds och forskningen avbröts. ^[9] På 2010-talet har forskarintresset på nytt vaknat. MDMA har undersökts bland annat inom vården av posttraumatiskt stressyndrom. ^[14]

Huvudsakliga risker

Akuta risker: Värmeslag är den viktigaste risken i samband med användning av MDMA och ecstasy. ^[1] MDMA höjer kroppstemperatur och blodtryck. ^[15] ^[12] I kombination med fysisk ansträngning, såsom dans, kan oförsiktig användning leda till dehydrering och farlig överhettning av kroppen. ^[9]

Ecstasy har i Europa kopplats till många plötsliga dödsfall. ^[15] ^[1] ^[2] Dödsfallen har omväxlande berott på antingen MDMA

eller någon annan ingrediens i ecstasypiller. [2] [15] Av utfyllnadsämnenas anses PMMA-föreningen vara särskilt farlig [2]; den har hittats också i ecstasypiller som sålts i Finland. [10]

Risker med blandbruk: Sannolikheten för risker ökar av blandbruk och orenheter i ecstasypillerna. Om andra stimulantia (amfetamin, kokain) och MAO-hämmare kombineras med användning av MDMA eller ecstasy kan följden bli ett förgiftningstillstånd känt som serotonin syndrom. Användning av stimulantia ökar också sannolikheten för panikattacker. [1]

Risker med riklig användning: Forskningslitteraturen innehåller mycket diskussion om verkningarna på hjärnan (neurotoxitet) av långvarigt MDMA- och ecstasypiller. [1] [15] [16] [17] [18] Tolkingen är att MDMA leder till försvagade kognitiva förmågor, såsom minne, inläring och beslut, samt till depression och impulsivitet. [15] [16] Starkast är bevisen för att MDMA påverkar brukarens impulsivitet och riskbeteende. [16]

Beroende: MDMA har liten beroendepotential. [1] Lindrig tolerans mot verkningarna av MDMA utvecklas med långvarigt bruk, varvid doseringen måste ökas för att uppnå önskad effekt. [13]

Användning under graviditeten: Tillsvidare råder inte klarhet om verkningarna av MDMA på fostret. För säkerhets skull är det bäst att undvika användning. [1]

Hur kan riskerna minimeras?

Det är alltid riskabelt att använda rusmedel. I fråga om olagliga rusmedel ökar risken av att man aldrig kan vara säker på substansens sammansättning. Olika människor reagerar också mycket olika på samma rusmedel och dosstorlek, vilket helst ska beaktas innan man provar på eller börjar använda substansen.

Det finns några metoder för att försöka minimera risken i samband med MDMA och ecstasy. Dessa metoder kan emellertid aldrig helt eliminera risken.

Risken för överhettning kan man inverka på genom att undvika fysisk ansträngning. Om man ändå har ansträngt sig ska kroppen med regelbundna intervaller kylas ner. Dessutom ska man se till att dricka tillräckligt mycket (men inte för mycket) vatten. [9] [1] Personer som lider av hjärt- och kärlsjukdomar ska undvika MDMA på grund av substansens stimulerande verkningar. [12]

Magnesium som intas före och under användning kan hjälpa mot muskelkramp.

De neurotoxiska – för nervsystemet skadliga – verkningarna av MDMA kan man försöka undvika genom att använda substansen så sällan som möjligt.

link

Källor ►

Källa till webbadress: <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/snabbinfo/mdma-ecstasy>